

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 351.862.4(4укр).001.76

Микола Іжа, Сергій Попов

КОНЦЕПЦІЯ ПЕРЕХОДУ УКРАЇНИ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ІННОВАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

Розглянуто основні положення Концепції переходу України до сталого розвитку. З огляду на основні функції класичного менеджменту запропоновано модель управління змінами, що спрямовані на реалізацію принципів «сталості».

Ключові слова: Концепція переходу України до сталого розвитку, модель управління змінами, інноваційний розвиток.

На зламі тисячоліть світове суспільство відзначилося значними конструктивними перемінами. Поряд з цим все гостріше актуалізуються негативні наслідки розвитку, особливо щодо нераціонального впливу людини на природу, загострення боротьби за ресурси, небувале соціальне розшарування на багатих і нужденних, інше. Світ постав перед необхідністю пошуку нової моделі розвитку цивілізації, здатної протистояти поглибленню глобальної соціально-політичної, економічної та екологічної кризи.

Поклавши в основу подальшого розвитку добробут і безпеку людини, прагнення жити і творити в гармонії з природою, світова спільнота визначила сталий розвиток як основний напрям розвитку людської цивілізації у XXI столітті.

Цей напрям розвитку сприйняли більше 100 країн світу, у тому числі Україна.

Поняття сталого розвитку започатковано «Комісією Брунтланд» у 1987 році та у 1992 році у Ріо-де-Жанейро сформульовано на Конференції ООН з питань безпеки навколишнього середовища [1]. На теперішній час існують десятки визначень терміну «сталий розвиток». Наприклад, Вікіпедія – вільна енциклопедія, термін «сталий розвиток» (англ. *sustainable development*) трактує як процес змін, в якому експлуатація природних ресурсів, напрямок інвестицій, орієнтація науково-технічного розвитку, розвиток особистості та інституційні зміни погоджені одне з одним і зміцнюють нинішній і майбутній потенціал для задоволення людських потреб і прагнень.

Науково-теоретичні аспекти сталого розвитку розглядаються в працях Л. Абалкіна, А. Аверіна, С. Афонцева, С. Бобильова, В. Вернадського, В. І. Данілов-Данільяна, В. Дахіна, М. Долішного, А. Гусева, М. Згуровського, Р. Ісляєва, В. С. Кравцова, К. Кондратьєва, В. А. Коптюга, А. І. Татаркіна, Д. С. Львова, В. М. Трегобчука, Н. Філіпенко та інших. Наприклад, В. М. Трегобчук визначає сталий розвиток як «...насамперед економічне зростання, за якого ефективно розв'язуються найважливіші проблеми життєзабезпечення суспільства без виснаження, деградації і забруднення довкілля» [2].

У 2001 році Концепцією державної регіональної політики вперше на державному рівні зафіксовано «...необхідність

прискорення поступу України на шляху до сталого розвитку...» [3]. У подальшому прагнення України у зазначеному напрямку також зафіксовано в законі України «Про стимулювання розвитку регіонів» як «...комплекс правових, організаційних, наукових, фінансових та інших заходів, спрямованих на досягнення сталого розвитку регіонів на основі поєднання економічних, соціальних та екологічних інтересів на загальнодержавному та регіональному рівнях, максимально ефективного використання потенціалу регіонів в інтересах їх жителів та держави в цілому...» [4]. В постанові Кабінету Міністрів України щодо стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року зазначено, що «...основною метою Стратегії є створення умов для підвищення конкурентоспроможності регіонів, забезпечення їх сталого розвитку на сучасній технологічній основі, високої продуктивності виробництва та зайнятості населення...» [5]. Сучасна стратегія і шляхи щодо розвитку «сталості» в Україні, у контексті глобальних та загальносуспільних проблем, висвітлено в Постанові Кабінету Міністрів України щодо реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку [6].

В Україні нині існує декілька проектів Концепцій щодо сталого розвитку. Один з останніх [7, с. 14–44] розглядає перехід України до сталого розвитку як цілісну систему поглядів на збалансованість гуманістичного, соціального, економічного та екологічного розвитку України. Правові основи, принципи, завдання та організаційні заходи переходу країни до сталого розвитку і є підґрунтям для розробки відповідної стратегії державних, регіональних та інших програм, проектів соціально-економічного розвитку на найближчу і віддалену перспективу. Інноваційність зазначеної Концепції полягає в якісній новизні ідеї, принципів, цілей, системи показників, етапів реалізації, іншого. Відповідно постають питання щодо розробки моделі управління змінами при переході України до сталого розвитку.

Мета даної статті полягає в аналізі основних складових Концепції переходу України до сталого розвитку та пошуку моделі управління змінами, що спрямовані на реалізацію принципів «сталості».

Зміст Концепції переходу України до сталого розвитку (далі – Концепція) [7, с. 14–44] віддзеркалює її сутність, мету, основні загальні принципи та цілі, інтегральні показники та етапи реалізації переходу до сталого розвитку (таблиця 1), а також уніфіковану вимірювальну шкалу оцінок показників розвитку території та якості навколишнього природного середовища, інше.

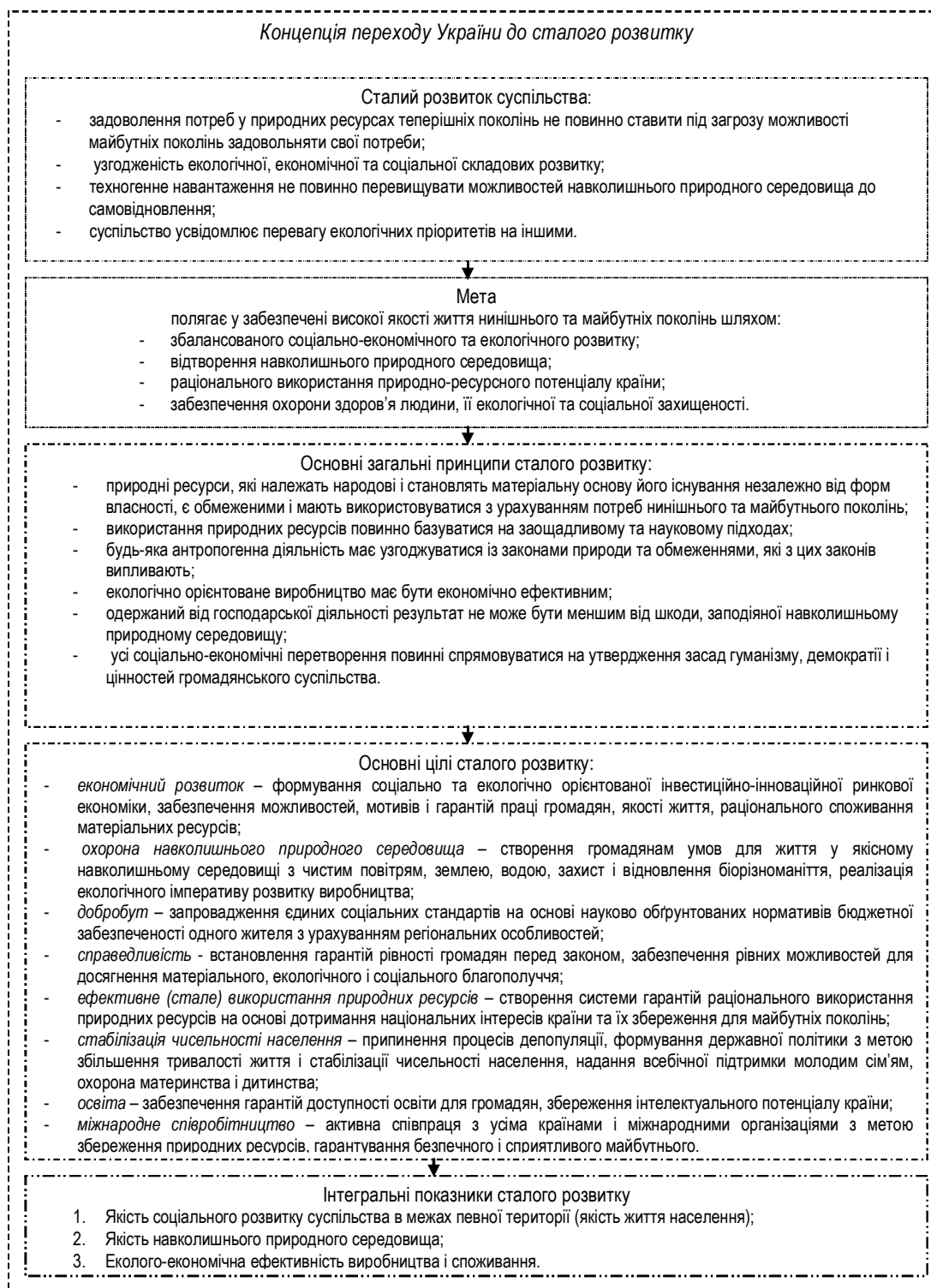
Відмінність даної Концепції полягає у наданні переваги: раціональному використанню природних ресурсів нинішніми поколіннями з врахуванням потреб наступних поколінь; узгодженості екологічної, економічної та соціальної складових розвитку; співставленню можливостей самовідновлення природного середовища з обсягом його техногенного навантаження; пріоритетності екологічної свідомості суспільства над іншими. Відповідно сутність мети Концепції полягає у забезпеченні високої якості життя нинішнього і майбутніх поколінь шляхом: збалансованого соціально-економічного та екологічного розвитку; відтворення навколишнього природного середовища; раціонального використання природно-ресурсного потенціалу країни.

постановка проблеми

аналіз останніх досліджень і публікацій

мета

виклад основного матеріалу

Концепція базується на шести принципах, сутність яких зводиться до наступного: природні ресурси обмежені, увесь їх наявний обсяг належить народів та використовується на заощадливому та науковому підходах з врахуванням потреб нинішнього та наступних поколінь; будь-яка людська діяльність узгоджується з законами природи та врахуванням їх обмежень; результат господарської діяльності повинен перевищувати шкоду, що заподіяна нею навколишньому природному середовищу; усі соціально-економічні перетворення спрямовуються на утвердження засад гуманізму, демократії і цінностей громадянського суспільства.

Основні цілі Концепції орієнтують на: економічний розвиток, охорону навколишнього середовища, добробут, спра-

ведливість, ефективно, у контексті сталого розвитку, використання природних ресурсів, стабілізацію чисельності населення; гарантовану доступність освіти та збереження інтелектуального потенціалу країни; міжнародне співробітництво з питань збереження природних ресурсів, гарантування безпечного та сприятливого майбутнього.

Інтегрально-узагальнений показник сталого розвитку $I_{устр}$ поєднує наступні складові (таблиця 2): індекс соціального розвитку $I_{сп}$ та агрегований показник якості навколишнього середовища $A_{янс}$. Останній визначається показниками якості атмосфери $P_{яа}$, поверхневих $P_{япв}$ та ґрунтових $P_{ягв}$ вод, ґрунту $P_{яг}$.

Система показників			
	Найменування	Аналітичний опис	Описова характеристика
1	Інтегрально-узагальнений показник сталого розвитку	$I_{устр} = f(I_{ср}, A_{янс})$	Рівень сталого розвитку $I_{устр}$ визначається як відповідність між якістю життя людей (індекс соціального розвитку $I_{ср}$) і якістю навколишнього середовища $A_{янс}$.
2	Індекс соціального розвитку Агрегований показник якості навколишнього середовища	$I_{ср} = f(P_{здн}, P_{злр}, P_{жрн}, P_{зір})$ $I_{ср} = f(P_{здн}, P_{злр}, P_{жрн}, P_{зір}, P_{яу})$ $A_{янс} = f(P_{яа}, P_{япв}, P_{ягв}, P_{яг})$	$I_{ср}$ відображає залежність від біотичної (необхідної) і соціальної (достатньої) складових, відповідно: необхідна як $P_{здн}$ - захищеність життєдіяльності населення та $P_{злр}$ – забезпеченість людськими ресурсами; достатня як $P_{жрн}$ – життєвий рівень населення і $P_{зір}$ - забезпеченість інтелектуальними ресурсами. $A_{янс}$ формується показниками якості атмосфери $P_{яа}$, поверхневих $P_{япв}$ та ґрунтових $P_{ягв}$ вод, якістю ґрунтів $P_{яг}$.
2.1	Показник захищеності життєдіяльності населення	$P_{здн} = f(P_{тпб}, P_{сз}, P_{пз})$	$P_{здн}$ формується показниками техногенної безпеки $P_{тпб}$, соціального захисту $P_{сз}$ та правового захисту $P_{пз}$.
2.2	Показник забезпеченості людськими ресурсами	$P_{злр} = f(P_{д}, P_{зн}, P_{з})$	$P_{злр}$ формується показниками: демографічним $P_{д}$, здоров'я населення $P_{зн}$ та зайнятості $P_{з}$.
2.3	Показник життєвого рівня населення	$P_{жрн} = f(P_{тд}, P_{ід}, P_{зж})$	$P_{жрн}$ формується показниками територіального $P_{тд}$ та індивідуального $P_{ід}$ доходів, забезпечення житлом $P_{зж}$.
2.4	Показник забезпеченості інтелектуальними ресурсами	$P_{зір} = f(P_{ро}, P_{рн}, P_{рк})$	$P_{зір}$ формується показниками розвитку освіти $P_{ро}$, науки $P_{рн}$ та культури $P_{рк}$.
2.5	Показник якості управління сталим розвитком	$P_{яу} = f(P_{яп}, P_{яор}, P_{ям}, P_{як})$	$P_{яу}$ визначається показниками якості планування $P_{яп}$, організації $P_{яор}$, моделювання $P_{ям}$, контролю $P_{як}$.

Індекс соціального розвитку $I_{ср}$ визначається біотичною (як необхідна) та соціальною (як достатня) складовими. Перша складова (необхідна) характеризується показниками захищеності життєдіяльності населення $P_{здн}$ та забезпеченістю людськими ресурсами $P_{злр}$. Інша складова (достатня) визначається показниками життєвого рівня населення $P_{жрн}$ і забезпеченістю інтелектуальними ресурсами $P_{зір}$. Кожен із зазначених вище показників формується показниками базового рівня, що характеризують рівень техногенної безпеки, соціального та правового захисту, демографії та здоров'я населення, його зайнятості, територіального та індивідуального доходів, забезпечення житлом, рівнем розвитку освіти, науки та культури (таблиця 2). На місцевому, регіональному та загальнодержавному рівнях ступінь розвиненості інтелектуального ресурсу, зокрема можна охарактеризувати обсягами інвестування у науку, освіту, культуру, охорону здоров'я, професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів тощо (таблиця 2).

Концепція визначає етапи її реалізації: стабілізаційний, підготовчий, перехідний та функціонування сталого розвитку (таблиця 3). Також окреслено умови виконання етапів: спільні зусилля держави, регіонів, територіальних громад, а також активна участь науки, освіти, виробництва, фінансових політичних та громадських структур. Загальнодержавна стратегія сталого розвитку та поетапні програми мають базуватися на еколого-ресурсних, економічних та соціальних складових розвитку, відповідному інституційному забезпеченні.

Кількісна оцінка якості реалізації Концепції передбачає використання уніфікованої шкали індекса сталого розвитку $I_{устр}$ ($0 < I_{устр} < 1$), який пропонується оцінювати експертним шляхом. Зазначена шкала залежно від значення індексу $I_{устр}$ визначає стан сталого розвитку території, види змін та характерні ознаки управлінського рішення, що потрібно прийняти.

Таблиця 3

Етапи переходу до сталого розвитку	
1.	<i>Стабілізаційний</i> – створення передумов переходу до сталого розвитку: усвідомлення українським суспільством розвитку на принципах РІО-92, розв'язання гострих екологічних, економічних та соціальних проблем, що перешкоджають переходу до сталого розвитку.
2.	<i>Підготовчий</i> – перехід в економіці від зростання до розвитку, забезпечення комплексного оздоровлення природного середовища, відтворення його ресурсів, створення умов для функціонування внутрішнього ринку, домогтися реальної єдності влади і народу, розробити та впровадити нову «сталу» політику в освіті, вихованні, науці і технологіях.
3.	<i>Перехідний</i> – системні зміни в економіці, екологізація суспільно-економічних відносин, технологічне оновлення виробництва, остаточне подолання бідності, наблизити витрати ресурсів на одиницю кінцевого продукту та якість життя населення до європейського рівня.
4.	<i>Етап функціонування сталого розвитку</i> – Україна повноправний член спільноти розвинених країн світу, що перейшли на засади сталого розвитку.
Умови виконання етапів	
1.	Реалізація етапів забезпечується спільними зусиллями на державному, регіональному і місцевому рівнях за активної участі наукових, освітніх, виробничих, фінансових, політичних та інших структур громадськості.
2.	Загальна стратегія сталого розвитку і поетапні програми мають базуватися на еколого-ресурсних, економічних та соціальних складових розвитку, за відповідного інституційного забезпечення.

Зазначену універсальну шкалу більш наочно можна навести у форматі матриці станів сталого розвитку території у трьох координатах: індекс $I_{устр}$, види змін та характер управлінських рішень (рис.1). Пропонується вид змін «значні» замінити на «допустимі» як такі, що більш вдало відповідають стану «задовільний». Цей стан співвідноситься з інтервалом значень $0.4 < I_{устр} < 0.6$ та характером управлінських рішень «регулюючий». Крайні стани «еталонний» та «критичний» відповідно співвідносяться з видами змін «незначні» і «принципові» та характерами управлінських рішень «контролюючий» та «стратегічний».

Рис. 1 Матриця станів сталого розвитку території

Інноваційними є система показників та змістовне наповнення етапів реалізації Концепції. Відповідно успішна реалізація Концепції передбачає інноваційну діяльність фактично у всіх сферах суспільства.

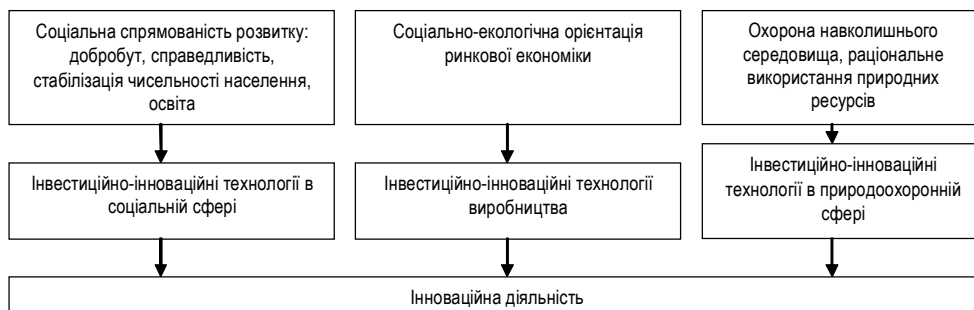

Рис.2. Інноваційні складові Концепції сталого розвитку.

Виходячи з інноваційного змісту Концепції, управління її реалізацією також носиме інноваційний характер. У даному випадку модель управління сталим розвитком може бути синтезована з огляду на основні функції традиційного менеджменту (рис. 3): планування, організування, мотивування та контроль [8, с. 101]. У загальному випадку відмін-

За своєю сутністю Концепція сталого розвитку відрізняється якісною новизною, що надає їй інноваційного характеру (рис 2). Найбільш інноваційно-виразно сформульовано цілі Концепції, які можна розподілити за соціальною спрямованістю (добробут, справедливість, стабілізація населення, освіта, інше), соціально-екологічною орієнтацією ринкової економіки та екологічно-природно-охоронною направленістю. Кожен з зазначених напрямків потребує інвестиційно-інноваційних технологій у соціальній, виробничій та природно-охоронній сферах.

ність моделі управління полягатиме у наповненні нововведеннями її складових.

Так, наприклад, планування передбачає постановку цілей (стратегічне планування – визначення цілей та їх структурування, прогнозування, оцінку ресурсів, інше), вибір способів досягнення цілей та розробку Стратегії і програм переходу України до сталого розвитку, що взаємозв'язані на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. Інноваційними інструментами управління вважаються інтерактивний підхід, електронне врядування, бенчмаркінг, реінжиніринг, аутсорсинг, проектний менеджмент [9]. Так, головною метою інтерактивного підходу є формування такого майбутнього, що створить передумови для найкращого розвитку реалізації Концепції. Важливим в інтерактивному плануванні є партнерська участь зацікавлених суб'єктів.

Відповідно до Концепції однією з провідних умов її реалізації є активна взаємодія всіх суб'єктів інноваційного середовища (наукових, освітніх, виробничих, фінансових, по-

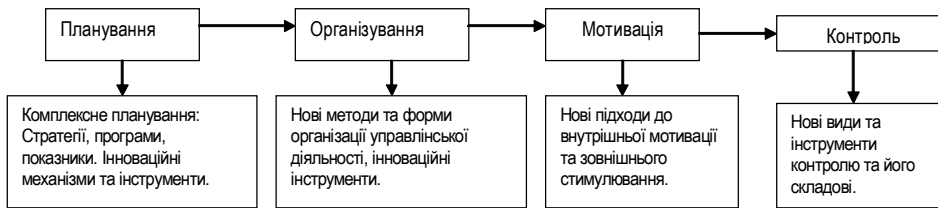

Рис. 3. Модель управління сталим розвитком.

літичних та інших структур громадськості) як загальнодержавного, регіонального, так і міжнародного рівнів. Такій взаємодії повинна бути присвячена окрема складова Стратегії, де визначатиметься управління взаємодією суб'єктів в інтересах реалізації Концепції. У цьому контексті виникає потреба у розробці нових методів, моделей та інструментів управління взаємодією зазначених суб'єктів. Зокрема, покращенню взаємодії між суб'єктами реалізації Концепції сприятиме використання електронного врядування як інструменту віртуального партнерства влади, бізнесу та громадських організацій у реальному масштабі часу. Такий інструмент сприятиме прогнозуванню взаємовигідних відносин між суб'єктами з метою активного формування бажаного стану їх взаємодії, зокрема – від майбутнього до дійсного. Таким чином, створиться множина альтернатив майбутніх взаємодій у рамках обраних цільових орієнтирів генеральної Стратегії.

У стратегічному плануванні доцільним є використання бенчмаркінгових показників для оцінювання результатів реалізації цілей. За такого підходу система ключових показників формується з огляду на провідну вітчизняну або закордонну управлінську практику. Для відчуження реального впливу управління на реалізацію Концепції доцільно в індексі соціального розвитку $I_{\text{ср}}$ (таблиця 2) врахувати показники якості управління $P_{\text{яу}}$, де базовими складовими вважати якості планування $P_{\text{яп}}$, організації $P_{\text{яор}}$, мотивації $P_{\text{ям}}$ та контролю $P_{\text{як}}$ (таблиця 2, стр. 2 та 2.5). Їх визначення можливо шляхом експертного оцінювання.

Важливим елементом планування є розробка та реалізація цільових програм, де можливе застосування інструментів проектного менеджменту – ієрархічної структури робіт, діаграми Ганта, матриці відповідальних та ресурсних профілів. Так, графічне відображення календарного плану (діаграма Ганта) наочно наводить оптимізовані часові терміни реалізації програми, послідовність виконання заходів та можливі відхилення їх виконання у часі, резерв часу, інше. Зв'язок між заходами програми та їх виконавцями забезпечує матрицю відповідальних. Розподіл ресурсів (профіль ресурсів) рівномірно поділяє потреби в них у часі.

Модерновим у організуванні вважається застосування сучасних організаційно-управлінських структур (дивізійних, проектних, матричних) та перехід від багаторівневих до 2-х, 3-х рівневих структур. Інноваційним напрямом організування вважається використання процесного управління на засадах моделювання, реінжинірингу та оптимізації процесів. Зокрема, реінжиніринг передбачає фундаментальне переосмислення управлінської діяльності з метою досягнення кардинальних змін щодо раціонального розподілу функцій та повноважень між управлінськими структурами. До питань організування належить виявлення нових підходів щодо забезпечення узгоджених дій всіх учасників реалізації Концепції.

Ефективність управління змінами у контексті реалізації Концепції тісно пов'язана з внутрішньою мотивацією новаторів та їх зовнішнім стимулюванням, застосуванням інструментів державної підтримки інноваційної діяльності у цілому. Внутрішня мотивація визначається прагненням новаторів до: саморозвитку, пізнання та створення нового, розв'язання складних завдань; морального задоволення від визнання серед інших, популярності; матеріальних благ та

кар'єрного росту. З огляду на вагомість внутрішньої мотивації, Концепція актуалізує необхідність формування творчо-усвідомленої активності людини як провідного фактору сталого розвитку. У цьому контексті перший етап реалізації Концепції передбачає,

насамперед, формування суспільної свідомості на принципах РІО-92 (безальтернативності сталому розвитку та пріоритетності екологічних чинників над іншими) та необхідності подолання гострих проблем в екологічній, економічній та соціальній сферах. На індивідуальному рівні формування інноваційно-активного інтелектуального ресурсу пов'язано з отриманням новітніх знань, вмінь та навичок, розвиненням здібностей та соціально-комунікативної компетентності. Ключовими у цьому випадку постають освітні заклади як соціальні інститути соціалізації нових парадигм розвитку, нових підходів у інноваційному менеджменті. Особливого значення набуває інноваційно-орієнтоване професійне навчання державних діячів різних рівнів управління.

Зовнішня трудова мотивація здійснюється на підставі використання економічних (винагороди за продуктивність, професійність, ініціативність, участь у розробці і впровадженні нововведень, творчі відраджень, навчання за державні кошти або підприємств, інше) адміністративних (нормативний примус до інноваційної діяльності тощо), морально-психологічних (участь у розробці управлінських рішень, визначення кращого фахівця, формування інноваційної культури) та організаційних (згуртування новаторів у підрозділи тих ланок, де назріла потреба у впровадженні нововведень) впливів.

Стимулюючий ефект має державна підтримка новаторів у визначенні належного рівня оплати праці, їх залучення до розв'язання складних проблем на місцевому, регіональному та загальнодержавному рівнях, унормування передачі прав на використання інновацій, їх включення до статутних фондів підприємств, що утворюються, інше. Цікавим є вітчизняний досвід щодо використання мотиваційної структури оплати праці протягом реалізації інноваційного проекту [8, с. 211]. У даному випадку формування оплати праці орієнтовано на поетапне досягнення стратегічних і тактичних цілей проекту. На кожному етапі оплата праці формується із трьох складових: базової, індивідуальної та командної. Базова складова є стабільною. Наступна складова формується залежно від оцінки ефективності праці окремого працівника. Остання складова визначається показниками ефективності праці всіх учасників інноваційного проекту.

Інструментами прямої державної підтримки інноваційної діяльності можуть бути [10, с. 200]: фінансова допомога з позабюджетних фондів; система контрактів, субсидій і дотацій з державного бюджету; державні наукові програми. До опосередкованих інструментів слід віднести податкові та кредитні пільги, прискорену амортизацію, патентно-ліцензійну та цінову політику.

Контроль є однією з основних та обов'язкових складових моделі управління реалізацією Концепції, яка дозволяє фіксувати відхилення від траєкторії досягнення цілей та завдяки зворотньому зв'язку коригувати попередньо затверджені плани. Новизна Концепції актуалізує розробку принципово нових підходів до змісту контролю та вдосконалення його відомих видів (попередній, поточний та заключний). Безумовно, новизна повинна проявитися у встановленні вимірюваних цілей контролю. Якісно новим повинні бути й інструменти моніторингу як процес відстеження отриманих результатів реалізації Концепції та методи коригування планів і дій за умови наявності значних відхилень від встановлених цілей.

Таким чином, нова модель розвитку цивілізації XXI століття полягає у добробуті і безпеці людини, її прагненні жити і творити в гармонії з природою з врахуванням потреб нинішніх і майбутніх поколінь. Така модель розвитку покладена в основу Концепції переходу України до сталого розвитку [7, с. 14–44], де мета, принципи, цілі, система показників, етапи реалізації та умови переходу до сталого розвитку віддзеркалюють інноваційний характер змін.

Модель управління цієї концепції може бути реалізована з огляду на основні функції класичного менеджменту. У загальному випадку її складовими можуть бути: планування, організування, мотивація та контроль. Інноваційного змісту набувають методи, форми, підходи та інструменти щодо планування, організування, мотивування та контролю. Зазначена модель управління може бути розширена складовими, в яких виникне потреба при реалізації етапів Концепції переходу до сталого розвитку. Наприклад, такими можуть бути регулююча та інформаційно-аналітична складові.

Реалізація Концепції переходу України до сталого розвитку потребує теоретичного уточнення як визначення терміну «інновація», так і класифікації нововведень, що сприятиме покращенню ефективності управління змінами в умовах більш високого рівня розвиненості суспільства.

Література.

1. Доповідь Всесвітньої комісії ООН по навколишньому середовищу та розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.un.org/russian/wced.

2. Трегобчук В.М. Концепція сталого розвитку для України / В. М. Трегобчук // Вісник НАН України. – 2002. – № 2.

3. Указ Президента України «Про Концепцію державної регіональної політики» від 25 травня 2001 року // Офіційний вісник України. – 2001. – № 22. – С. 20.

4. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 8 вересня 2005 року № 2850 // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 51.

5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року» від 21 липня 2006 року № 1001 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 30.

6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Комплексної програми реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку, на 2003-2015 роки» від 26 квітня 2003 р. N 634 / Офіційний вісник України. – 2003. – № 18.

7. На меті – сталий розвиток України // Вісник НАН України. – 2007. – № 2 – С. 14–44.

8. Тези доповідей II міжнародної науково-практичної конференції «Управління інноваційним процесом в Україні: проблеми, перспективи, ризики». – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. – 396 с.

9. Федорчак О. В. Упровадження інноваційного механізму управління у діяльність обласних державних адміністрацій: Автореф. Дис. канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / ЛРІДУ, Львів. – 20 с.

10. Управління інноваційними процесами в регіонах: Монографія / За наук. ред. М. А. Козоріз, Т. С. Смовженка. – Львів: ЛБІ НБУ, 2006. – 263 с.

Віктор Соловійов

НОВИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК НАПРЯМ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ

Узагальнено існуючі у науковій літературі підходи до визначення поняття «адміністративна реформа», розкрито зміст нового державного менеджменту як сучасного напрямку адміністративної реформи, а також проаналізовано зарубіжний досвід реформування системи державного управління на прикладі Нової Зеландії.

Ключові слова: новий державний менеджмент, адміністративна реформа, державне управління.

Ефективність вітчизняної системи державного управління в Україні упродовж майже двох десятиліть постійно піддавалося критиці з боку багатьох вітчизняних вчених, дослідників, фахівців галузі державного управління та міжнародних інституцій. Взятий у 1998 році курс державної політики на реформування державного суспільного сектору, виявився лише „на папері”, оскільки положення Концепції адміністративної реформи в Україні залишилися невиконаними повною мірою.

З огляду на наведене вище, цілком очевидно постає необхідність у здійсненні досліджень, спрямованих на вивчення сучасних напрямів, інновацій в адміністративній реформі, передового зарубіжного досвіду щодо реформування державного управління та можливостей адаптації сприйнятливих його елементів на теренах України в сучасних умовах її суспільного розвитку.

Питання теорії, практики та актуальні проблеми системи державного управління в Україні досліджувалися такими вченими як В. Авер'янов, З. Варналі, Н. Гончарук, Б. Кравченко, О. Крупин, Н. Нижник, В. Олуйко, І. Радзівський, А. Рачинський, А. Ткачук та ін. Актуальні проблеми та різні аспекти адміністративного реформування розглядалися у працях вітчизняних вчених у галузі державного управління, до яких слід віднести В. Бакуменка, І. Бураковського, О. Валевського, В. Воротіна, М. Головатого, І. Грицяка, В. Князева, П. Надолішнього, Г. Немирю, Т. Пахомову, В. Ребкала, І. Розпутенку, В. Тертичку, В. Токовенку, А. Чемериса та ін. Однак, не зважаючи на значну кількість робіт вітчизняних вчених, дослідження нового державного менеджменту як напрямку адміністративної реформи вивчається переважно зарубіжними вченими, роботи яких і було покладено в основу цієї статті.

На сучасному етапі вітчизняного державотворення важливими постають питання розроблення і впровадження ефективної моделі адміністративної реформи. Перші роки державної незалежності України стали відправною точкою процесу реформування державного управління: відмова від тоталітарних методів і впровадження нових демократичних засад державного управління. Втім, ці проблеми в Україні залишаються актуальними і насущними майже двадцять років поспіль. Зокрема, в матеріалах Міжнародного Форуму «Європа-Україна» [1, с. 33] зазначається, що «діюча в Україні система державного управління демонструє неефективність, внутрішні суперечки, віддаленість від громадян і, як наслідок, вона діє як ще одна перепона на шляху процесу модернізації і системних перетворень у всіх поступках суспільного розвитку».

Упродовж останніх трьох десятиліть в широких колах західних науковців і дослідників галузі державного управління до ключових лейтмотивів проведення адміністративної реформ віднесено такі аспекти як: приватизація дер-

постановка проблеми

аналіз останніх досліджень і публікацій

виділення невирішених раніше частин загальної проблеми